

Sygn. akt III U 412/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 czerwca 2013r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Danuta Poniatowska
Protokolant:	sekr. sądowy Marta Majewska-Wronowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 czerwca 2013r. w Suwałkach

sprawy **A. E. (1) zastąpionej przez kuratora R. E.**

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o wysokość świadczenia

w związku z odwołaniem R. E. w imieniu A. E. (1)

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 25 kwietnia 2013 r. znak (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala, że A. E. (1) przysługuje prawo do wypłaty emerytury rolniczej w pełnej wysokości.

Sygn. akt III U 412/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25.04.2013r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, powołując się na przepisy ustawy z dnia 20.12.1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz. U. z 2008r. Nr 50, poz. 291 z późn. zm.) odmówił A. E. (1) wypłaty emerytury w pełnej wysokości, gdyż gospodarstwo należące do niej wydzierżawił syn – R. E., który jest kuratorem uprawnionym do składania w imieniu wnioskodawczynie oświadczeń woli jedynie w sprawach bieżących życia codziennego oraz związanych z leczeniem. Kasa nie znalazła podstaw do podjęcia wypłaty emerytury rolniczej w pełnej wysokości, gdyż wnioskodawczynie nie zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej.

Odwołanie od tej decyzji złożył kurator i jednocześnie syn odwołującej – R. E.. Domagał się zmiany decyzji i nakazania wypłaty emerytury w pełnej wysokości. Potwierdził, iż umowę dzierżawy podpisał w imieniu matki, jako kurator, gdyż stan jej zdrowia uniemożliwia podejmowanie jakichkolwiek działań w tym zakresie. Z uwagi na ułomności fizyczne i psychiczne oraz zaawansowany wiek nie może samodzielnie podejmować decyzji.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podtrzymał podstawy skarżonej decyzji. Dodatkowo wskazał, iż odwołanie od decyzji z dnia 25.04.2013r. zostało podpisane przez R. E., który nie został umocowany do dokonania tej czynności.

Sąd ustalił, co następuje:

A. E. (1) (ur. (...)) od 01.01.1991r. ma przyznane prawo do renty rolniczej. Prawo do tego świadczenia uzyskał również mąż odwołującej – A. E. (2). Decyzjami z dnia 22.03.1993r. świadczenia ich zostały przeliczone w związku z zaprzestaniem prowadzenia działalności rolniczej. Zmiana ta była wynikiem podpisania w dniu 16.03.1993r. przez małżonków E. z M. R. (1) umowy dzierżawy działek nr (...) położonych na terenie gm. L. i nr (...) położonej na terenie gm. S.. Umowa została zawarta na okres 10 lat.

Decyzją z dnia 21.02.2003r. organ rentowy zawiesił wypłatę części uzupełniającej emerytur wnioskodawczyni i jej męża od 01.04.2003r., z uwagi na upływ 10-letniego okresu dzierżawy gospodarstwa rolnego. W dniu 17.03.2003r. małżonkowie E. zawarli kolejną umowę dzierżawy z M. R. (1) na okres 10 lat - do 17.03.2013r. W związku z tą czynnością decyzjami z dnia 02.04.2003r. KRUS wznowił wypłatę części uzupełniających świadczeń emerytalnych A. i A. E. (1).

W dniu 08.09.2004r. zmarł A. E. (2).

W dniu 06.11.2009r. A. E. (1) umową darowizny przekazała synowi – R. E. niezabudowaną nieruchomością rolną stanowiącą jej własność, położoną we wsi L. gm. L. o pow. 7,37ha. W związku z tą umową rozwiązano umowę dzierżawy z M. R. (1) w stosunku do działek nr (...) które zostały przekazane na rzecz R. E.. Pozostałe grunty pozostawały w posiadaniu dzierżawcy. Pismem z dnia 26.11.2009r. organ rentowy poinformował odwołującą, iż świadczenie emerytalne będzie wypłacane w dotychczasowej wysokości do dnia 31.03.2013r. – do czasu obowiązywania umowy dzierżawy.

Postanowieniem z dnia 12.03.2013r. sygn. akt III RNs 32/13 Sąd Rejonowy w Augustowie ustanowił kuratora w osobie R. E. do reprezentowania odwołującej w zakresie składania w jej imieniu oświadczeń woli w sprawach życia codziennego oraz związanych z jej leczeniem. Wniosek był podyktowany tym że kończyła się umowa dzierżawy i syn A. E. (1) chciał w sposób zgodny z prawem zawrzeć umowę dzierżawy z dotychczasowym dzierżawcą.

Decyzją z dnia 02.04.2013r. organ rentowy zawiesił wypłatę części uzupełniającej emerytury odwołującej w wymiarze 100% w związku z wygaśnięciem umowy dzierżawy zawartej w dniu 17.03.2003r. W dniu 05.04.2013r. kurator odwołującej przedłożył organowi rentowemu umowę dzierżawy, jaką zawarł w dniu 05.04.2013r. z M. R. (2), obejmującą działki nr (...), na okres 10 lat tj. do 05.04.2023r.

Z zeznań świadka M. R. (1) (16:10-20:15 koperta k. 13) wynika, iż stan zdrowia odwołującej w ostatnim okresie znacznie się pogorszył, i to pod względem psychicznym jak i fizycznym. Kontakt z nią jest utrudniony, ma zaniki pamięci, nie poznaje osób. Nie może sama podejmować decyzji i dlatego dzierżawca zawarł kolejną umowę z synem odwołującej. Umowę zawarł w kwietniu 2013r. i dopiero po tym fakcie dowiedział się, że organ rentowy nie chciał jej uwzględnić. Mimo wszystko nadal użytkuje grunty, gdyż nie doszło do ich zwrotu. Dzierżawca posiada te grunty od ponad 20 lat i nadal chce je użytkować. Uprawia na nich zboże i kosi trawę na własne potrzeby.

Sąd zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności wyjaśnienia wymaga, czy odwołania złożone przez kuratora odwołującej było skuteczne. Organ rentowy wskazywał na brak pełnomocnictwa udzielonego przez odwołującą. Natomiast postanowienie o ustanowieniu kuratora w osobie R. E. – syna, uznał za niewystarczające. Zdaniem Sądu w sprawie nie było potrzebne dodatkowe pełnomocnictwo do występowania R. E. w niniejszej sprawie, gdyż postanowienie o ustanowieniu kuratora stanowi o tym, iż syn odwołującej został ustanowiony do składania w imieniu odwołującej oświadczeń woli w sprawach życia codziennego. Wniosek o wypłatę emerytury jest właśnie tego typu sprawą i dlatego zarzut ten należało uznać za

niezasadny. Z okoliczności sprawy wynika, iż odwołująca nie jest w stanie sama sporządzić i podpisać odwołań. Sąd nawet nie podejmował prób uzyskania od niej podpisu z uwagi na jej stan zdrowia, ale również w związku z wystarczającą reprezentacją jej interesów przez kuratora.

Odnośnie samej skarżonej decyzji należało wskazać na przepis art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 20.12.1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz. U. z 2008r. Nr 50, poz. 291 z późn. zm.) wypłata ulega zawieszeniu w całości, jeżeli emeryt lub rencista nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, z zastrzeżeniem ust. 5-7 i 9-11.

Natomiast zgodnie z treścią ust. 4 art. 28 ustawy uznaje się, że emeryt lub rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego, nie uwzględniając:

1) gruntów wdzierżawionych, na podstawie umowy pisemnej zawartej co najmniej na 10 lat i zgłoszonej do ewidencji gruntów i budynków, osobie niebędącej:

a) małżonkiem emeryta lub rencisty,

b) jego zstępnym lub pasierbem,

c) osobą pozostającą z emerytem lub rencistą we wspólnym gospodarstwie domowym,

d) małżonkiem osoby, o której mowa w lit. b lub c.

W zakresie podstaw zawieszenia wypłaty części uzupełniającej świadczenia emerytalnego przytoczenia wymaga stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uzasadnieniu uchwały z dnia 06.05.2004r. sygn. II UZP 5/04 (LEX 106665), który stwierdził, że wypłata części uzupełniającej świadczenia rolnika, który - będąc właścicielem lub posiadaczem gospodarstwa rolnego - faktycznie nie prowadzi w nim działalności rolniczej w rozumieniu art. 6 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie ulega zawieszeniu na podstawie art. 28 ust. 1 i 3 w związku z ust. 4 tej ustawy. Przesłanką zawieszenia wypłaty części składkowej emerytury jest prowadzenie działalności rolniczej, nie jest nią natomiast samo posiadanie lub dysponowanie własnością gospodarstwa rolnego. Zaprzestanie działalności rolniczej ma znaczenie tylko w zakresie wysokości otrzymywanych świadczeń; część składkowa wypłacana jest w każdych okolicznościach, natomiast wypłata części uzupełniającej ulega zawieszeniu w przypadku prowadzenia działalności rolniczej. Zawieszenie wypłaty świadczeń nie dotyczy osoby władającej majątkiem w postaci gospodarstwa rolnego, lecz tylko takiej, która gospodarstwo rolne faktycznie prowadzi, a które powinno przynosić i z reguły przynosi jej dochód. Posiadacz gospodarstwa rolnego, który utracił faktyczną możliwość jego prowadzenia i uzyskiwania tą drogą środków utrzymania, zachowuje prawo do świadczeń w pełnej wysokości. Swoista i nietypowa konstrukcja art. 28 ust. 4 pkt 1-7 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników doprowadziła Sąd Najwyższy do sformułowania wniosku, że ustawodawca przewidziane w nim przypadki prowadzenia gospodarstwa rolnego zmarginalizował z punktu widzenia zawieszalności wypłaty świadczeń i uznał, że mimo własności lub posiadania gruntów, działalność rolnicza nie jest prowadzona. Zastosowana w tym wypadku technika legislacyjna sugeruje przyjęcie, że wyliczenie zawarte w punktach 1-7 służy wyłącznie ułatwieniom dowodowym. Rolnicy będący właścicielami gospodarstw wymienionych w art. 28 ust. 4 pkt 1-7 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie muszą wykazywać, że nie prowadzą w nich działalności rolniczej; ten fakt uznaje sam ustawodawca (por. również wyrok SN z 20.09.2005r. sygn. III.UK.77/05 LEX 276349, wyrok SN z 27.05.1997r. II.UK 145/97 LEX 31916).

Postępowanie przeprowadzone w sprawie wykazało, iż odwołująca nie prowadzi działalności rolniczej. Problemem pozostaje jednak ustalenie, czy podpisanie przez jej kuratora kolejnej umowy dzierżawy z dotychczasowym dzierżawcą – M. R. (1), można zakwalifikować do spraw życia codziennego, wskazanych w postanowieniu Sądu Rejonowego w Augustowie o ustanowieniu kuratora. Zdaniem Sądu syn odwołującej może działać w sprawach zwykłego zarządu, a zwarcie w dniu 05.04.2013r. umowy dzierżawy na okres 10 lat przekraczało taki zarząd. W związku z tym należało uznać, że umowa jest nieważna, ale nie może pozbawiać odwołującą wypłaty emerytury w pełnej wysokości tj. z 100% części uzupełniającej. Wysokość świadczenia jest uzależniona od rzeczywistego prowadzenia gospodarstwa rolnego.

W przypadku odwołującej pomimo, iż legitymuje się ona tytułem prawnym do gruntów rolnych, nie prowadzi działalności rolniczej. Faktem pozostaje, iż nie wykonuje osobiście żadnych prac związanych z działalnością rolniczą. W sprawie ujawniono, iż stan zdrowia odwołującej wyklucza takie działania. Wskazać należy choćby na jej wiek (ur. (...)) oraz związane z nim ułomności fizyczne i psychiczne, które w ostatnim okresie nasiliły się. Nie bez znaczenia jest również fakt, iż dzierżawca nadal chciał korzystać z gruntów należących do odwołującej w ramach umowy dzierżawy. Problemem był jednak stan odwołującej. Po podpisaniu umowy dzierżawy w 2013r. z synem odwołującej pozostawał w przekonaniu, iż nadal będzie użytkował grunty i nie doszło do ich zwrotu, nikt również tego od niego nie wymagał. Należy również wskazać, iż M. R. (1) jest jedynym dzierżawcą tych gruntów nieprzerwanie od 16.03.1993r. Błędem kuratora wynikającym z nieświadomości było podpisanie za odwołującą umowy dzierżawy, przy braku prawidłowej legitymacji do takiej czynności prawnej. Z jego wyjaśnienie wynika, iż podjął już kroki do ubezwłasnowolnienia odwołującej, by w sposób prawidłowy zawrzeć umowę dzierżawy. Na dzień składania wniosku o wznowienie wypłaty części uzupełniającej emerytury odwołująca nie prowadziła działalności rolniczej, co zostało wykazane w postępowaniu sądowym.

W związku z powyższym, na podstawie art. 477¹⁴ §2 kpc orzeczono, jak w sentencji.

mt